

**Закон за избиране на членове на Европейския парламент от
Република България, приет от 40-ото Народно събрание на 22 февруари
2007 г.**

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон определя условията и реда за избиране на членове на Европейския парламент от Република България, както и условията и реда за попълване на предсрочно овакантени мандати при прекратяване на пълномощията им.

(2) Броят на членовете на Европейския парламент, които се избират от Република България, се определя с Акта към Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз.

Чл. 2. Статусът на член на Европейския парламент е несъвместим със:

1. народен представител в национален парламент;
2. член на правителство на държава - членка на Европейския съюз;
3. член на Комисията на Европейските общности;
4. съдия, генерален адвокат или секретар на Съда на Европейските общности, съответно на Първоинстанционния съд на Европейските общности;
5. член на Изпълнителния съвет на Европейската централна банка;
6. член на Сметната палата на Европейските общности;
7. Европейски омбудсман;
8. член на Икономическия и социален комитет на Европейската общност и на Европейската общност за атомна енергия;
9. член на комитети или други органи, учредени въз основа на Договорите за създаване на Европейската общност и на Европейската общност за атомна енергия, с цел да управляват фондовете на Европейските общности или с оглед изпълнението на постоянни административни задължения;
10. член на Съвета на директорите, на Управителния комитет или служител на Европейската инвестиционна банка;
11. представител или служител на институция на Европейските общности или на други специализирани звена към Европейските общности или на Европейската инвестиционна банка;
12. изпълняването на друга служба или извършването на дейност, която според закон е несъвместима с положението на народен представител.

Чл. 3. (1) Изборите се произвеждат върху основата на общо, равно и пряко избирателно право при тайно гласуване.

(2) Всеки избирател има право на един глас.

Чл. 4. (1) Право да избират имат българските граждани, които са навършили 18 години към изборния ден включително, живели са постоянно най-малко през последните три месеца в Република България или в друга държава - членка на Европейския съюз, и не са поставени под запрещение, нито изтърпяват наказание лишаване от свобода.

(2) Всеки гражданин на държава - членка на Европейския съюз, който не е български гражданин, има право да избира членове на Европейския парламент от Република България, ако е навършил 18 години към изборния ден включително, има статут на продължително или постоянно пребиваващ в Република България, живял е постоянно най-малко през последните три месеца в Република България или в друга държава - членка на Европейския съюз, не е лишен от правото да избира в държавата членка, на която е гражданин, и

предварително с писмена декларация е заявил желанието си да упражни правото си на глас на територията на Република България.

(3) Всеки избирател има право да гласува само веднъж в едни и същи избори за Европейски парламент.

Чл. 5. (1) Право да бъде избран за член на Европейския парламент от Република България има всеки български гражданин, който е навършил 21 години към изборния ден, има постоянен адрес в Република България, живял е постоянно най-малко през последните две години в Република България или в друга държава - членка на Европейския съюз, няма гражданство в държава извън Европейския съюз и не е поставен под запрещение, нито изтърпява наказание лишаване от свобода.

(2) Право да бъде избран има и всеки гражданин на държава - членка на Европейския съюз, който не е български гражданин, навършил е 21 години към изборния ден, няма гражданство в държава извън Европейския съюз, не е лишен от правото да бъде избран в държавата членка, на която е гражданин, има статут на продължително или постоянно пребиваващ в Република България, живял е постоянно най-малко през последните две години в Република България или в друга държава - членка на Европейския съюз, и с писмена декларация е заявил желанието си да бъде избран.

(3) Всеки кандидат има право да се кандидатира в изборите само в една държава - членка на Европейския съюз.

Чл. 6. Държавната комисия по сигурността на информацията проверява кандидатите за принадлежност към бившите Държавна сигурност и Разузнавателното управление на Генералния щаб и Разузнавателния отдел на Гранични войски, включително и на техните предшественици и правоприемници в периода след 9 септември 1944 г., и предоставя информацията на ръководствата на партиите, коалициите и инициативните комитети, издигнали независими кандидати.

Чл. 7. (1) Изборите се произвеждат в един неработен ден за цялата страна.

(2) Изборите се произвеждат в последната година от 5-годишния мандат на Европейския парламент в съответствие с изборния период, определен от Съвета на Европейския съюз.

(3) Изборите се насрочват от президента на републиката не по-късно от 60 дни преди датата на произвеждането им.

(4) Президентът на републиката утвърждава образци на изборните книжа и ги обнародва в "Държавен вестник" не по-късно от 55 дни преди изборния ден.

Чл. 8. Право да издигат кандидати за членове на Европейския парламент от Република България имат политически партии, коалиции на политически партии и инициативни комитети за издигане на независими кандидати.

Чл. 9. (1) Изборите се произвеждат по пропорционална избирателна система с национални изборни листи на политически партии, коалиции на политически партии и независими кандидати чрез преференциално гласуване. Територията на страната, включително секциите извън границите на Република България, представлява един многомандатен избирателен район.

(2) За разпределянето на мандатите между партиите, коалициите и инициативните комитети се използва методът на най-големия остатък - методът на Хеър-Ниймайер на национално ниво.

Чл. 10. (1) Организационно-техническата подготовка на изборите се осъществява от Министерския съвет и от областните и общинските администрации във взаимодействие с избирателните комисии.

(2) Разходите по подготовката и произвеждането на изборите са за сметка на държавния бюджет по утвърдена план-сметка, съгласувана с Централната избирателна комисия. Министерският съвет може да възложи координацията и изпълнението на дейностите по организационно-техническата подготовка на изборите на определен министър.

(3) Заявленията, жалбите, удостоверенията и другите книжа по този закон се освобождават от държавни такси.

(4) Документите по този закон, които са издадени на чужд език, се представят заедно с легализиран превод на български език.

Глава втора ИЗБИРАТЕЛНИ КОМИСИИ

Чл. 11. За произвеждане на изборите се образуват избирателни комисии, както следва:

1. Централна избирателна комисия - за цялата страна; комисията се назначава до края на мандата на Европейския парламент;

2. районни избирателни комисии - за всеки район според районирането на територията на Република България при последните избори за народни представители;

3. секционни избирателни комисии - за всяка избирателна секция.

Чл. 12. (1) Централната избирателна комисия се назначава с указ на президента на републиката в срока по чл. 7, ал. 3 след консултации с парламентарно представените партии и коалиции. Тя е в състав до 25 членове и включва председател, заместник-председатели и секретар.

(2) Представителите на една партия или коалиция не могат да имат мнозинство в Централната избирателна комисия. Председателят и секретарят са от различни политически партии и коалиции.

(3) Членовете на Централната избирателна комисия са лица с висше образование и трябва в мнозинството си да са юристи. Членовете на Централната избирателна комисия трябва да отговарят на условията по чл. 5, ал. 1.

(4) За периода от назначаването си до 40 дни след датата на изборите членовете на Централната избирателна комисия получават месечно възнаграждение.

(5) За периода от 40 дни след датата на изборите до края на мандата на Европейския парламент членовете на Централната избирателна комисия получават възнаграждения за заседания и дежурства.

(6) Възнаграждението на членовете на Централната избирателна комисия се определя от президента на републиката.

Чл. 13. (1) Не по-късно от 45 дни преди изборния ден Централната избирателна комисия назначава районните избирателни комисии по предложение на областните управители, направено след консултации с парламентарно представените партии и коалиции. В консултациите могат да участват и други партии или коалиции.

(2) Предложението на областния управител се прави не по-късно от 50 дни преди изборния ден.

(3) Когато областният управител не е направил предложение в срока по ал. 2, той изпраща незабавно протоколите за консултациите заедно с постъпилите писмени предложения и възражения от партиите или коалициите в Централната избирателна комисия.

Чл. 14. (1) Районната избирателна комисия се състои от председател, заместник-председател, секретар и членове. Общият брой на членовете на комисията, включително председател, заместник-председател и секретар, се определя според броя на мандатите за съответния избирателен район на последните избори за народни представители съгласно разпределението на Централната избирателна комисия:

1. за избирателни райони до 9 мандата - до 13 членове;
2. за избирателни райони с 10 и повече мандати - до 17 членове.

(2) При определяне състава на районните избирателни комисии се запазва основното съотношение между парламентарните групи на политическите партии и коалиции в Народното събрание.

Чл. 15. (1) Районните избирателни комисии назначават секционните избирателни комисии не по-късно от 25 дни преди изборния ден по предложение на кметовете на общини след консултации с парламентарно представените партии и коалиции. В консултациите могат да участват и други партии и коалиции.

(2) Кметовете правят предложенията си не по-късно от 30 дни преди изборния ден.

(3) Когато кметът не е направил предложение в срока по ал. 2, той изпраща незабавно протоколите за консултациите заедно с постъпилите писмени предложения и възражения от партиите или коалициите в районната избирателна комисия.

(4) Когато районната избирателна комисия не назначи секционните избирателни комисии в срока по ал. 1, тя незабавно изпраща цялата документация в Централната избирателна комисия, която назначава секционните избирателни комисии.

Чл. 16. (1) Секционната избирателна комисия се състои от председател, заместник-председател, секретар и членове. Общият брой на членовете на комисията, включително председател, заместник-председател и секретар, е:

1. за секции с до 300 избиратели включително - до 7 членове;
2. за секции с над 300 избиратели - до 9 членове.

(2) При определяне състава и ръководствата на секционните избирателни комисии в рамките на избирателния район се запазва основното съотношение между парламентарните групи на политическите партии и коалиции в Народното събрание.

Чл. 17. (1) Възнагражденията на членовете на районните и секционните избирателни комисии се определят от Централната избирателна комисия.

(2) Възнагражденията по ал. 1 не се облагат с данъци по Закона за данъците върху доходите на физическите лица. Осигурителните вноски по Кодекса за социално осигуряване и Закона за здравното осигуряване са за сметка на републиканския бюджет.

Чл. 18. Централната избирателна комисия и районните избирателни комисии имат печат.

Чл. 19. Към Централната избирателна комисия и към районните избирателни комисии могат да се създават работни групи от специалисти. Възнагражденията на специалистите се определят от Централната избирателна комисия.

Чл. 20. (1) Към предложенията за назначаване на избирателни комисии партиите и коалициите представят списък на лицата, които ще заместят предложените от тях лица, когато последните са в трайна невъзможност да изпълняват функциите си.

(2) Заместването се извършва: за Централната изборителна комисия - с указ на президента на републиката, за районните изборителни комисии - с решение на Централната изборителна комисия, за секционните изборителни комисии - с решение на районната изборителна комисия.

Чл. 21. (1) За членове на районните и секционните изборителни комисии се назначават лица, които отговарят на изискванията на чл. 4, ал. 1 или 2 и владеят български език.

(2) Партиите и коалициите представят писмени предложения за своите представители.

(3) Представителите на една партия или коалиция не могат да имат мнозинство в районна или секционна изборителна комисия. Председателят и секретарят са от различни партии и коалиции.

Чл. 22. Член на изборителна комисия, докато заема длъжността си, не може да бъде народен представител, член на Европейския парламент, кандидат за член на Европейския парламент, съдия във Върховния административен съд, военнослужещ във Въръжените сили, служител на Министерството на вътрешните работи, министър, главен секретар на Министерския съвет или на Народното събрание, областен управител, заместник областен управител, кмет или заместник-кмет.

Чл. 23. (1) При изпълнение на своите функции членовете на изборителните комисии са длъжностни лица по смисъла на Наказателния кодекс.

(2) Членовете на изборителните комисии имат право да ползват неплатен служебен или платен годишен отпуск по избор за времето, необходимо за работата им в съответната комисия. Отпускът се зачита за трудов или служебен и осигурителен стаж, освен ако се зачита на друго основание.

(3) Членовете на Централната изборителна комисия и на районните изборителни комисии се осигуряват от работодателите им по смисъла на Кодекса за социално осигуряване и Закона за здравното осигуряване от момента на назначаването им в съответната комисия до приключване на работата в нея.

(4) Членовете на Централната изборителна комисия и на районните изборителни комисии, регистрирани като безработни, получават и обезщетения по глава четвърта "а" от Кодекса за социално осигуряване от момента на назначаването им в съответната комисия до приключване на работата в нея.

(5) При изпълнение на функциите си членовете на изборителните комисии не могат да носят отличителни знаци на партии, коалиции и инициативни комитети, както и да провеждат предизборна агитация.

Чл. 24. (1) Заседанията на изборителните комисии са законни, когато на тях присъстват повече от половината от членовете им.

(2) Решенията на изборителните комисии се приемат с мнозинство две трети от присъстващите членове и се подписват от председателя и секретаря. Когато един от тях отсъства, решението се подписва от заместник-председател.

(3) За заседанията на изборителните комисии се съставя протокол, който се подписва по реда на ал. 2.

(4) На заседанията на районните изборителни комисии може да присъства по един застъпник от всяка партия, коалиция или инициативен комитет, регистрирани в Централната изборителна комисия за изборите. Изказаните от него становища, мнения и възражения се записват в протокола.

Чл. 25. (1) Централната изборителна комисия:

1. следи за изпълнението на този закон на територията на страната и в дипломатическите и консулските представителства на Република България;

2. упражнява методическо ръководство и контрол върху дейността на районните и секционните изборителни комисии;
3. поддържа страница в интернет, в която публикува решения, методически указания, предварителни и окончателни резултати от изборите и други документи и данни;
4. определя организацията за гласуване на българските граждани извън Република България не по-късно от 50 дни преди изборния ден;
5. назначава районните изборителни комисии, както и секционните изборителни комисии в случаите, когато районната изборителна комисия не ги е назначила в установения срок;
6. освобождава членовете на районните изборителни комисии в случаите на нарушения на закона и на решенията на Централната изборителна комисия;
7. регистрира политически партии, коалиции на политически партии и инициативни комитети за участие в изборите и им издава удостоверения;
8. регистрира кандидатските листи на партиите, коалициите и инициативните комитети;
9. регистрира застъпници на кандидатите и им издава удостоверения по установен образец;
10. утвърждава техническия образец на изборната бюлетина и определя съвместно с Министерския съвет реда и условията за отпечатване на бюлетините не по-късно от 33 дни преди изборния ден;
11. определя реда за проверка на списъците с имената, единните граждански номера и подписите на изборителите, подкрепящи регистрацията, и възлага изпълнението на Главна дирекция "Гражданска регистрация и административно обслужване" в Министерството на регионалното развитие и благоустройството;
12. разглежда жалби против актове и действия на районните изборителни комисии, произнася се по тях с решение, което е окончателно, в срок 24 часа от постъпването на жалбата и го обявява;
13. определя условията и реда за участие на наблюдатели от и извън страната в изборите и ги снабдява със съответен документ;
14. определя с решение условията и реда за осъществяване на предизборната кампания в националните и местните средства за масова информация;
15. контролира провеждането на предизборната кампания в националните средства за масова информация;
16. приема и обнародва в "Държавен вестник" методика за определяне на резултатите от гласуването не по-късно от 55 дни преди изборния ден;
17. определя условията и реда за възлагане чрез конкурс на компютърната обработка на резултатите от изборите не по-късно от 54 дни преди изборния ден;
18. възлага чрез конкурс компютърната обработка на данните от гласуването и издаването на бюлетин с резултатите от изборите; конкурсът се провежда при условията и в сроковете, определени с решение на Централната изборителна комисия;
19. определя чрез жребий номерата на бюлетините не по-късно от 30 дни преди изборния ден;
20. издава методически указания за работата на районните и секционните изборителни комисии по прилагането на този закон и провежда обучение на членовете на районните изборителни комисии;
21. определя условията и реда за извършване на социологически проучвания в изборния ден не по-късно от 20 дни преди изборния ден;

22. обявява края на изборния ден след приключване на гласуването в избирателните секции на територията на страната не по-късно от 21,00 ч.;
  23. обявява резултатите от изборите и издава удостоверения на избраните членове на Европейския парламент от Република България;
  24. обнародва в "Държавен вестник" резултатите от изборите незабавно след обявяването им;
  25. определя реда за проверка за двойно гласуване и възлага извършването ѝ на Главна дирекция "Гражданска регистрация и административно обслужване" в Министерството на регионалното развитие и благоустройството;
  26. предоставя резултатите от проверката по т. 25 на заинтересованите лица и при констатиране на двойно гласуване сезира прокуратурата;
  27. определя реда за проверка на подписките за участие на независими кандидати и възлага извършването ѝ на Главна дирекция "Гражданска регистрация и административно обслужване" в Министерството на регионалното развитие и благоустройството;
  28. предоставя на участниците в изборите на технически носител резултатите от гласуването по избирателни секции за цялата страна и извън страната и ги публикува в интернет;
  29. публикува резултатите от изборите по избирателни секции за цялата страна и извън страната в специален бюлетин, съдържащ и технически носител, не по-късно от 40 дни след изборния ден;
  30. предава в Държавния архивен фонд по един екземпляр от протоколите на секционните и районните избирателни комисии;
  31. организира и провежда чрез средствата за масова информация разяснителна кампания относно правата и задълженията на гражданите в подготовката и произвеждането на изборите;
  32. предоставя информация за изборните резултати на президента на републиката, на председателя на Народното събрание и на министър-председателя;
  33. изпраща чрез Министерството на външните работи до компетентните органи на държавите - членки на Европейския съюз, списък на гражданите на тези държави, изявили желание да гласуват на територията на страната и да бъдат избирани за членове на Европейския парламент от Република България.
- (2) Решенията на Централната избирателна комисия се съобщават чрез публикуване в бюлетин на Българската телеграфна агенция и в интернет страницата на комисията.
- (3) Решенията на Централната избирателна комисия по ал. 1, т. 1, 5, 6, 7, 8, 13, 18 и 21 могат да се обжалват в тридневен срок от съобщаването им пред Върховния административен съд, който се произнася в тридневен срок с решение, което е окончателно.

Чл. 26. (1) Районната избирателна комисия:

1. следи за изпълнението на този закон на територията на района според районирането на страната на последните избори за народни представители и упражнява контрол върху дейността на секционните избирателни комисии;
2. назначава секционните избирателни комисии;
3. следи за своевременното и правилното образуване на избирателните секции;
4. следи за своевременното изготвяне и обявяване на избирателните списъци;
5. следи за издаването на удостоверения за гласуване на друго място;
6. следи за осигуряване на условия за гласуване на лица с физически или зрителни увреждания;

7. контролира провеждането на предизборната кампания в местните средства за масова информация, произнася се по жалби и нарушения на предизборната кампания в срок 24 часа от постъпването им;
  8. снабдява секционните избирателни комисии с избирателни кутии, бюлетини и пликкове за гласуване, формуляри на протоколи, извлечения и чернови, като контролира тяхното съхранение, разпределение по секции и транспортиране;
  9. разглежда жалби против решения и действия на секционните избирателни комисии и се произнася по тях незабавно в срок до 24 часа от постъпването на жалбата; решението е окончателно и не подлежи на обжалване;
  10. установява резултатите от гласуването в района и съставя протокол;
  11. предава на Централната избирателна комисия секционните протоколи, районния протокол и други изборни книжа и материали.
- (2) Решенията на районната избирателна комисия се обявяват незабавно на общодостъпно място в сградата, в която тя се помещава.
- (3) Решенията на районните избирателни комисии могат да бъдат обжалвани пред Централната избирателна комисия в тридневен срок от съобщаването им.

Чл. 27. (1) Секционната избирателна комисия:

1. следи за спазване на този закон в изборното помещение и в района на секцията;
  2. съдейства за подреждане на изборното помещение според изискванията на закона и с оглед осигуряване на достъп до гласуване на лица с физически или зрителни увреждания;
  3. осигурява свободното и спокойно протичане на гласуването в избирателната секция;
  4. преброява гласовете на партиите, коалициите и независимите кандидати и предпочитанията (преференциите) на кандидатите на партии и коалиции;
  5. изготвя протокол за резултата от гласуването в избирателната секция и го предава на районната избирателна комисия в срок до 24 часа след приключване на гласуването;
  6. предава останалите изборни книжа и материали на общинската администрация в срока по т. 5;
  7. разглежда жалби, по които се произнася незабавно;
  8. обявява резултатите от гласуването и поставя на публично място извлечение от протокола незабавно след подписването му.
- (2) Указанията на председателя на секционната избирателна комисия са задължителни за всички граждани в изборното помещение. Тези указания могат да бъдат отменени с решение на секционната избирателна комисия.
- (3) Решението на секционната избирателна комисия за недопускане на избирател до гласуване може да се обжалва пред районната избирателна комисия, която се произнася незабавно след получаване на жалбата.

Глава трета ИЗБИРАТЕЛНИ СПИСЪЦИ

- Чл. 28.** (1) Избирателните списъци се съставят от общинските администрации по населените места, в които се води регистър на населението, и се подписват от кмета на общината, съответно от кмета на кметството или от кметския наместник, и от секретаря на общината. В градовете с районно деление избирателните списъци се подписват от кмета и секретаря на района.
- (2) Всеки избирател се вписва само в един избирателен списък.

- Чл. 29.** (1) Избирателният списък се състои от две части: I и II. Част I на избирателния списък се съставя по постоянния адрес на гражданите на Република България, а част II - по заявените от гражданите на държавите - членки на Европейския съюз, адреси в Република България.
- (2) В част I на списъка се вписват по азбучен ред имената на избирателя, гражданин на Република България, единният граждански номер, постоянният адрес или настоящият адрес, когато избирателят е направил искане по чл. 40, ал. 1, видът и номерът на документа за самоличност и се обособява графа "Забележки".
- (3) В част I на списъка се включват всички български граждани, които отговарят на условията на чл. 4, ал. 1.
- (4) Когато в предходните 6 месеца до изборния ден бъде променено наименованието на населеното място, улицата, жилищния комплекс или номерацията на жилищната сграда, общината изготвя списък на промените, които се представят на секционните избирателни комисии.
- (5) В част II на списъка въз основа на подадените по чл. 30 декларации се вписват по азбучен ред имената на избирателя, данните за гражданството му на държава - членка на Европейския съюз, номерът на личната карта или паспорта, номерът на удостоверението за пребиваване и датата на регистрация, посочена в него, адресът на пребиваване в Република България и се обособява графа "Забележки".
- (6) Органите по чл. 28, ал. 1 в срок 30 дни преди изборния ден изпращат копие от част II на избирателните списъци на министъра на външните работи, който уведомява по дипломатически път съответните държави членки за включени в избирателните списъци техни граждани.
- (7) Проверка на обстоятелствата по чл. 4, ал. 1 и 2 се извършва от Министерството на външните работи по искане на органите по чл. 28, ал. 1.
- (8) Избирателните списъци се съставят поотделно за всяка избирателна секция. Част I се отпечатва въз основа на Националния регистър на населението от Главна дирекция "Гражданска регистрация и административно обслужване" в Министерството на регионалното развитие и благоустройството. Част II се съставя въз основа на подадените по чл. 30 декларации от гражданите на държавите - членки на Европейския съюз.

Чл. 30. Гражданин на държава - членка на Европейския съюз, който отговаря на условията на чл. 4, ал. 2 и желае да бъде вписан в избирателен списък, представя писмена декларация по образец в общинската администрация по адреса на пребиваване в Република България в срок до 40 дни преди изборния ден, в която декларира:

1. притежаваното от него гражданство и адрес на пребиваване в Република България;
2. населеното място или избирателния район, в който името му е било записано за последен път в държава - членка на Европейския съюз;
3. че ще упражни правото си на глас единствено в Република България;
4. че не е лишен от право да избира в държавата членка, на която е гражданин;
5. номера на удостоверението за пребиваване и датата на регистрация, посочена в него;
6. данните от личната карта или паспорта.

Чл. 31. (1) От избирателните списъци се заличават имената на гражданите, които до изборния ден са загубили правото си да избират или са починали.

(2) Заличават се също имената на гражданите, които имат настоящ адрес към датата на съставяне на изборителните списъци в държава, която не е членка на Европейския съюз.

(3) Главна дирекция "Изтърпяване на наказанията" към Министерството на правосъдието предоставя на Главна дирекция "Гражданска администрация и административно обслужване" в Министерството на регионалното развитие и благоустройството данни за лицата, изтърпяващи наказание лишаване от свобода, за автоматизирано заличаване на имената им от изборителните списъци. Информацията се предоставя съответно 55 и 15 дни преди изборния ден.

(4) В изборителните списъци се дописват имената на гражданите, които имат право да гласуват в съответната секция, но са пропуснати.

(5) Дописването по ал. 4 се извършва от органите по чл. 28, ал. 1 до предаването на списъците на секционните изборителни комисии по писмено искане на изборителя или в изборния ден - от секционната изборителна комисия по искане на изборителя, след представяне на документ за самоличност.

(6) Лицата по ал. 2 се вписват в изборителния списък от органите по чл. 28, ал. 1 или от секционната изборителна комисия след представяне на документ за самоличност и на декларация по образец, че са живели постоянно най-малко през последните три месеца в Република България или в друга държава - членка на Европейския съюз, и не са гласували в същите избори за Европейския парламент.

(7) Лицата, които са изтърпели наказание лишаване от свобода или не са вече под запрещение, или е отпаднало основанийето, поради което са били лишени от правото да избират в държава - членка на Европейския съюз, се вписват в изборителните списъци след представяне на съответен документ в общината или района, или кметството.

(8) Отказът за заличаване, вписване или дописване се съобщава на заявителя незабавно и може да се обжалва пред районния съд в двудневен срок от съобщението. Съдът разглежда жалбата в открито заседание в двудневен срок от постъпването ѝ с призоваване на жалбоподателя и на органите по чл. 28, ал. 1 и постановява решение, което се обявява незабавно и е окончателно.

(9) Отказът на секционната изборителна комисия да извърши дописване по ал. 5 може да се обжалва пред районната изборителна комисия, която се произнася по жалбата незабавно.

Чл. 32. (1) Част I на изборителните списъци се обявява от органите по чл. 28, ал. 1 не по-късно от 40 дни преди изборния ден на видно място в района на съответната изборителна секция. В нея не се отбелязват единните граждански номера и номерата на документите за самоличност на изборителите.

(2) Част II на изборителните списъци се обявява по реда на ал. 1 в срок 25 дни преди изборния ден.

Чл. 33. (1) Наборните военнослужещи във Въоръжените сили се вписват в изборителните списъци на най-близките до военното поделение изборителни секции.

(2) Списък на лицата по ал. 1 се съставя и подписва от командира на поделението и не по-късно от 45 дни преди изборния ден се изпраща на кмета на общината или района, или кметството за вписване в изборителните списъци.

(3) За извършеното вписване се уведомяват органите по чл. 28, ал. 1 по постоянния адрес на лицата, за да бъдат те заличени от съответните изборителни списъци.

(4) Министерството на отбраната изпраща, съответно 55 и 15 дни преди изборния ден, на Главна дирекция "Гражданска регистрация и административно обслужване" в Министерството на регионалното развитие и благоустройството данни за наборните военнослужещи за автоматизирано изключване от избирателните списъци по постоянен адрес.

Чл. 34. (1) Наборни военнослужещи, които са в отпуск в изборния ден и се намират в населеното място по постоянния си адрес, се вписват в избирателния списък на секцията, ако са били заличени.

(2) При разрешаване на отпуск по ал. 1 командирът на поделението незабавно уведомява кмета на общината или района, или на кметството, където се намира поделението, за заличаване на военнослужещия от избирателния списък по чл. 33, ал. 2.

(3) Когато във военното поделение след изпращане на списъка по чл. 33, ал. 2, но преди предаване на списъците на секционните избирателни комисии, са преведени наборни военнослужещи от други поделения, командирът на поделението писмено уведомява органите по чл. 28, ал. 1 за вписване в избирателните списъци по чл. 33, ал. 1. В този случай командирът на поделението, от което са преведени военнослужещите, незабавно уведомява кмета на общината или района, или на кметството по местонахождение на повереното му поделение за заличаване на тези лица от избирателните списъци.

Чл. 35. (1) Всеки избирател може да поиска отстраняване на непълноти и грешки в избирателния списък с писмено заявление до кмета на общината или района, или на кметството.

(2) Заявленията се приемат от съответната администрация най-късно 7 дни преди изборния ден.

(3) Кметът на общината или района, или на кметството разглежда заявлението в двудневен срок и се произнася по него с мотивирано решение, което обявява незабавно на публично място.

(4) Всеки заинтересован може да обжалва решението пред районния съд в двудневен срок. Съдът разглежда жалбата в двудневен срок в открито заседание с призоваване на жалбоподателя и кмета и постановява решение, което се обявява незабавно и е окончателно.

Чл. 36. (1) Избирателни списъци в лечебни и здравни заведения, почивни домове, домове за стари хора и други такива, както и на плавателни съдове под българско знаме, се съставят от ръководителя на заведението или дома, съответно от капитана на плавателния съд.

(2) Ръководителят на заведението или дома или капитанът на плавателния съд уведомява органите по чл. 28, ал. 1 за включените в списъка лица, за да бъдат заличени от избирателните списъци по постоянния им адрес преди предаване на избирателните списъци на секционните избирателни комисии.

Чл. 37. Ръководителите на местата за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода и за задържане съставят избирателни списъци на задържаните лица, по отношение на които няма влязла в сила присъда.

Чл. 38. Българските граждани, живеещи в друга държава - членка на Европейския съюз, които се намират в страната в изборния ден, могат да гласуват по постоянния си адрес. Когато тези лица са били заличени от избирателните списъци преди предаването им на секционните избирателни комисии, те отново се вписват в списъците от органите по чл. 28, ал. 1 след представяне на документ за самоличност и на декларация по образец, че са живели постоянно най-малко през последните три месеца в друга държава -

членка на Европейския съюз, и не са гласували в същите избори за Европейски парламент.

Чл. 39. (1) Удостоверения за гласуване на друго място се издават от органите по чл. 28, ал. 1 в един екземпляр на избиратели, които предварително писмено заявят, че няма да гласуват в секцията по постоянния си адрес или по адреса на пребиваване в Република България.

(2) Удостоверенията се издават не по-късно от 14 дни преди изборния ден.

(3) Органът по чл. 28, ал. 1 по постоянен адрес предава информация за издадените удостоверения по ал. 2 на Главна дирекция "Гражданска регистрация и административно обслужване" в Министерството на регионалното развитие и благоустройството не по-късно от 12 дни преди изборния ден за автоматизираното заличаване на избирателя от избирателните списъци по постоянен адрес.

(4) Удостоверенията имат единна номерация за цялата страна, включваща номера на избирателния район, на чиято територия се издават, и номера на съответната избирателна секция, в която трябва да гласува лицето според постоянния си адрес.

(5) Общинската администрация води публичен регистър за издадените удостоверения, в който се вписват номерът на издаденото удостоверение, трите имена и единният граждански номер на лицето, на което е издадено, датата на издаване и подписът на лицето, получило удостоверението, като се отбелязва дали удостоверението се получава лично или чрез пълномощник.

(6) Получилият удостоверение за гласуване на друго място писмено декларира, че ще гласува само веднъж.

(7) Удостоверенията се получават лично срещу подпис или чрез пълномощник с нотариално заверено пълномощно.

(8) Не се издават удостоверения за гласуване на друго място на лица, пребиваващи извън Република България.

(9) Общинските администрации и кметствата представят на районните избирателни комисии копие от регистъра за издадените удостоверения за гласуване на друго място не по-късно от 7 дни преди изборния ден.

(10) Избирател, който е ученик или студент, може да гласува в избирателна секция по избор в населеното място, където се обучава, когато то е различно от населеното място по постоянен адрес, след представяне на документ за самоличност, надлежно заверена за съответната учебна година ученическа книжка или надлежно заверена за съответния семестър студентска книжка и декларация по образец, че не е гласувал и няма да гласува на друго място. В ученическата или студентската книжка се вписва датата на изборите. Книжката се подписва от член на секционната избирателна комисия.

Чл. 40. (1) Избирател, чийто постоянен и настоящ адрес са в различни населени места, може да поиска да бъде вписан в избирателния списък по настоящ адрес не по-късно от 14 дни преди изборния ден. Искането се прави писмено пред органите по чл. 28, ал. 1 по настоящия адрес на лицето.

(2) Органът по чл. 28, ал. 1 по настоящ адрес предава информация за подадените искания по ал. 1 на Главна дирекция "Гражданска регистрация и административно обслужване" в Министерството на регионалното развитие и благоустройството не по-късно от 12 дни преди изборния ден за автоматизирано включване на избирателя в избирателния списък по настоящ адрес и заличаването му от избирателния списък по постоянен адрес.

Чл. 41. Избирател, който не е включен в избирателния списък до изборния ден, се вписва в списъка от председателя на секционната избирателна комисия по постоянния му адрес, а гражданите на държавите - членки на Европейския съюз, със статут на продължително пребиваващи у нас - по заявления от тях адрес.

Чл. 42. Избирателните списъци за гласуване извън Република България се съставят от ръководителите на дипломатическите и консулските представителства.

Чл. 43. (1) Поправките в избирателните списъци се обявяват незабавно.

(2) Зачищането от избирателните списъци става преди отпечатването им автоматизирано, а след отпечатването им - с хоризонтална черта така, че заличеното име да се чете.

Глава четвърта ИЗБИРАТЕЛНИ РАЙОНИ И ИЗБИРАТЕЛНИ СЕКЦИИ

Чл. 44. За произвеждане на изборите територията на страната се разделя на 31 избирателни района, които съвпадат с избирателните райони за последните избори за народни представители.

Чл. 45. (1) Гласуването и преброяването на гласовете се извършва по избирателни секции.

(2) Кметът на общината образува със заповед избирателните секции на територията на общината не по-късно от 55 дни преди изборния ден и утвърждава тяхната номерация и адрес.

(3) Заповедта на кмета се обявява публично. Тя може да бъде обжалвана в тридневен срок пред областния управител, който се произнася в тридневен срок с окончателно решение.

Чл. 46. (1) В една избирателна секция се включват до 1000 избиратели.

(2) В населените места се образуват толкова секции, колкото пъти числото 1000 се съдържа в броя на избирателите. При наличие на остатък може да се образува допълнителна секция.

(3) При териториално обособени населени места кметът на общината може да образува секции с не по-малко от 20 избиратели.

(4) Избирателните секции в градовете с районно деление се съобразяват с границите на района.

(5) В лечебни и здравни заведения, почивни домове, домове за стари хора и други такива и в намиращи се извън страната плавателни съдове под българско знаме се образуват избирателни секции при наличие на не по-малко от 20 избиратели.

(6) Избирателните секции по ал. 5 се образуват от ръководителите на заведенията и домовете и от капитаните на плавателните съдове.

(7) Задържаните лица, по отношение на които няма влязла в сила присъда, могат да гласуват в местата за задържане, когато там е възможно да се създаде избирателна секция по реда на ал. 5.

(8) Ръководителите на дипломатическите и консулските представителства на Република България образуват избирателни секции на територията на дипломатическото или консулското представителство - при наличие на не по-малко от 20 избиратели, заявили лично желанието си да гласуват.

(9) Българските граждани, които желаят да гласуват, заявяват това не по-късно от 20 дни преди изборния ден в писмена форма чрез саморъчно подписано заявление - подадено лично, чрез писмо или в електронна форма до посолството на Република България в съответната държава; в заявлението се посочват трите

имена по паспорт на избирателя, единният граждански номер, адресът на пребиваване в съответната държава, постоянният адрес на лицето в Република България и гражданинът подава декларация по образец, че отговаря на условията на чл. 4, ал. 1. Избирател, който не е включен в избирателния списък, се вписва в списъка от секционната избирателна комисия след представяне на документ за самоличност и на декларация по образец, че е живял постоянно най-малко през последните три месеца в Република България или в друга държава - членка на Европейския съюз, и не е гласувал в същите избори за Европейския парламент.

(10) Ръководителите по ал. 8 изпращат информация до Министерството на външните работи, съдържаща трите имена, единния граждански номер и постоянния адрес в Република България на заявителите, желаещи да гласуват български граждани. Министерството на външните работи изпраща обобщените данни от всички държави до Главна дирекция "Гражданска регистрация и административно обслужване" към Министерството на регионалното развитие и благоустройството не по-късно от 15 дни преди изборния ден, за да бъдат автоматично заличени от избирателните списъци за гласуване в Република България заявителите.

(11) Лицата, заявили, че ще гласуват извън Република България, не могат да бъдат дописвани в избирателните списъци в страната в изборния ден.

(12) Когато броят на избирателите, заявили желанието си да гласуват на територията на едно дипломатическо или консулско представителство, е повече от 1000, се образува нова избирателна секция.

(13) Българските граждани, живеещи в друга държава - членка на Европейския съюз, когато гласуват в дипломатическите и консулските представителства на Република България, представят декларация по образец, че не са гласували на същите избори за Европейския парламент в държавата членка, в която пребивават.

Чл. 47. Капитаните на плавателните съдове под българско знаме, които напускат страната до 19,00 ч. в деня преди изборите, получават изборните книжа и материали от районната избирателна комисия по местопребиваването на кораба.

Глава пета КАНДИДАТИ ЗА ЧЛЕНОВЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ ОТ РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Чл. 48. (1) Кандидати за участие в изборите се издигат от политически партии, коалиции на политически партии или от инициативни комитети за издигане на независими кандидати.

(2) Кандидатите, издигнати от партия или коалиция, се подреждат в една национална кандидатска листа. Всеки независим кандидат образува самостоятелна кандидатска листа.

(3) Партиите и коалициите, които предлагат кандидати, трябва да отговарят на изискванията на Закона за политическите партии и на изискванията на този закон.

(4) Кандидатските листи на партиите и коалициите се предлагат за регистриране от техните централни ръководства чрез лицата, които ги представляват.

(5) Коалициите участват в изборите с обща кандидатска листа. Участващите в тях партии не могат да участват със самостоятелни листи.

(6) Броят на кандидатите в една кандидатска листа не може да надхвърля броя на членовете на Европейския парламент от Република България.

Чл. 49. (1) Кандидат може да бъде предложен за регистриране само от една партия, коалиция или инициативен комитет.

(2) Когато кандидат бъде регистриран от повече от една партия, коалиция или инициативен комитет, действителна е първата по време регистрация.

(3) Централната изборителна комисия констатира и обявява за недействителни регистрациите, извършени в нарушение на ал. 1. Тя обявява решението си в тридневен срок и уведомява незабавно съответните партии, коалиции или инициативни комитети.

Чл. 50. (1) Независим кандидат за член на Европейския парламент от Република България се регистрира, когато кандидатурата му е подкрепена от не по-малко от 10 000 избиратели.

(2) Независим кандидат не може да бъде включван в листите на политически партии и коалиции на политически партии.

(3) За издигане на независим кандидат се образува инициативен комитет от не по-малко от 7 избиратели с постоянен адрес в Република България.

Инициативният комитет се регистрира в Централната изборителна комисия.

Всеки избирател може да участва само в един инициативен комитет.

(4) Избирател, който подкрепя участието в изборите на независим кандидат, удостоверява това с подписа си пред член на инициативния комитет.

Избирателите български граждани посочват имената, единния граждански номер и постоянния си адрес, а гражданите на държавите - членки на Европейския съюз, имащи статут на постоянно или продължително пребиваващи у нас - имената, номера на личната карта или паспорта, номера на удостоверението за пребиваване и датата на регистрация, посочена в него, и адреса на пребиваване в Република България. Всеки избирател може да участва само в една подписка.

(5) Членът на инициативния комитет по ал. 3 носи отговорност по смисъла на Наказателния кодекс за верността на положените пред него подписи.

(6) Подписката се предава на Централната изборителна комисия не по-късно от 35 дни преди изборния ден.

(7) Когато установи, че независим кандидат не е подкрепен от необходимия брой избиратели, Централната изборителна комисия анулира регистрацията му с решение, което незабавно се изпраща на инициативния комитет.

Чл. 51. (1) Партиите могат да участват в изборите самостоятелно или в коалиция.

(2) Всяка партия може да участва в изборите само в една коалиция.

Чл. 52. (1) За участие в изборите партиите, коалициите на политически партии и инициативните комитети внасят безлихвен депозит по сметка в Българската народна банка.

(2) Депозитът по ал. 1 е:

1. за партии - 15 000 лв.;

2. за коалиции - 20 000 лв.;

3. за инициативни комитети - 10 000 лв.

(3) В 7-дневен срок от обявяване на окончателните резултати от изборите с решение на Централната изборителна комисия депозитът се възстановява на партиите и коалициите, които са получили не по-малко от 2 на сто от действителните гласове, както и на инициативните комитети, чиито кандидати са получили не по-малко от 1 на сто от действителните гласове.

(4) Невъзстановените суми от депозити по ал. 3 постъпват в Център "Фонд за лечение на деца" към министъра на здравеопазването.

Чл. 53. (1) Не по-късно от 45 дни преди изборния ден централните ръководства на политическите партии и коалициите на политически партии представят заявления за регистрация, в които посочват пълното или съкратеното наименование за отпечатване върху бюлетината.

(2) Към заявлението на политическата партия се прилагат:

1. заверено от съда копие от решението за регистрация на партията;
2. удостоверение за актуално състояние на партията, издадено след определяне на датата на изборите;
3. удостоверение от Сметната палата за внесени финансови отчети на партията за последните три години;
4. образец от подписа на представляващия партията;
5. образец от печата на партията;
6. банков документ за внесен депозит съгласно чл. 52, ал. 2, т. 1;
7. списък, съдържащ трите имена, единния граждански номер и саморъчен подпис на не по-малко от 15 000 избиратели, подкрепящи регистрацията.

(3) Към заявлението на коалицията на политически партии се прилагат:

1. решение за създаване на коалицията, подписано от лицата, представляващи партиите, които участват в коалицията;
2. документите по ал. 2 за всяка една от партиите, участващи в коалицията;
3. образец от подписа на представляващия коалицията;
4. образец от печата на коалицията, ако има такъв;
5. банков документ за внесен депозит съгласно чл. 52, ал. 2, т. 2;
6. списък, съдържащ трите имена, единния граждански номер и саморъчен подпис на не по-малко от 20 000 избиратели, подкрепящи регистрацията.

Чл. 54. (1) Регистрирането на кандидатските листи се извършва от Централната избирателна комисия в отделен регистър след представяне на следните документи:

1. предложение на централното ръководство на политическата партия, коалицията на политическите партии или инициативния комитет;
2. заявление от кандидатите, че са съгласни да бъдат регистрирани от предложилата ги партия, коалиция или инициативен комитет;
3. декларация по образец от кандидатите, че нямат гражданство в държава извън Европейския съюз и са живели постоянно най-малко през последните две години в Република България или в друга държава - членка на Европейския съюз;
4. кандидатът - гражданин на държава - членка на Европейския съюз, който не е български гражданин, декларира в писмена декларация:
  - а) гражданството и адреса на пребиваване в Република България;
  - б) че не се кандидатира в същите избори за Европейски парламент в друга държава - членка на Европейския съюз;
  - в) избирателния район в държавата членка, на която е гражданин, в чийто избирателен списък последно е било вписано името му;
  - г) номера на удостоверението за пребиваване и датата на регистрация, посочена в него;
  - д) данните от личната карта или паспорта;
5. кандидатът по т. 4 представя удостоверение от компетентните органи на държавата членка, на която е гражданин, че не е лишен от правото да бъде

избиран и че на тези органи не им е известно да съществува такова лишаване от права.

(2) Регистрирането на кандидатските листи се извършва не по-късно от 35 дни преди изборния ден.

(3) Поредните номера на бюлетините на политическите партии, коалициите на политическите партии и независимите кандидати се определят от Централната изборителна комисия чрез жребий между всички политически партии и коалиции, регистрирали кандидати, не по-късно от 30 дни преди изборния ден.

(4) Централната изборителна комисия изпраща извлечение от регистъра по ал. 1 за кандидати за членове на Европейския парламент от Република България, които са граждани на държава - членка на Европейския съюз, но не са български граждани, на министъра на външните работи на Република България, който уведомява по дипломатически път държавите - членки на Европейския съюз.

(5) Проверка на обстоятелствата по чл. 5, ал. 1 и 2 се извършва от Министерството на външните работи по искане на Централната изборителна комисия.

Чл. 55. (1) Когато не са изпълнени изискванията на този закон, Централната изборителна комисия отказва да регистрира за участие в изборите кандидати, политически партии или коалиции на политически партии.

(2) При отказ за регистрация или при обявяване на недействителност на регистрацията на кандидат от листа на политическа партия или коалиция на политически партии, партията или коалицията може не по-късно от 7 дни преди изборния ден да предложи за регистриране друг кандидат.

(3) Когато някой от кандидатите в регистрирана листа на политическа партия или коалиция на политически партии почине или изпадне в трайна невъзможност да участва в изборите, партията или коалицията може да предложи нов кандидат по реда на ал. 2.

Чл. 56. (1) Наименованието и/или абревиатурата на коалиция не може да повтаря наименованието и/или абревиатурата на партия, регистрирана преди 1 януари 2005 г. по Закона за политическите партии, включително чрез прибавяне към тях на думи, букви, цифри или други знаци.

(2) Забраната по ал. 1 не се прилага, когато наименованието и/или абревиатурата на коалицията повтаря наименованието и/или абревиатурата на някоя от участващите в състава ѝ партии.

Чл. 57. Всеки кандидат може да има застъпници, които го подпомагат и представляват неговите интереси пред държавните органи, обществените организации и изборителните комисии.

Чл. 58. (1) Кандидатите, които заемат държавна служба или една от длъжностите по чл. 2, прекъсват изпълнението ѝ след регистрацията си и ползват по избор неплатен служебен или платен годишен отпуск за периода от регистрацията до обявяване на резултатите от изборите включително.

(2) Отпускът се зачита за трудов или служебен и осигурителен стаж.

(3) Когато регистрацията е анулирана, отпускът по ал. 1 се прекъсва от деня на анулирането.

(4) Избраните кандидати, работещи в държавни или общински учреждения, предприятия, търговски дружества с държавно или общинско участие повече от 50 на сто или организации, имат право след прекратяване на пълномощията им да заемат предишната си длъжност, а в случаите, когато тя е закрыта - друга равностойна длъжност в същото или с тяхно съгласие в друго държавно или

общинско учреждение, предприятие, търговско дружество с държавно или общинско участие повече от 50 на сто или организация.

(5) Когато предишната длъжност на избрания кандидат е заета от друго лице, трудовото или служебното правоотношение с това лице се прекратява без предизвестие.

(6) Мандатът на избраните кандидати, които заемат друга изборна длъжност, с избирането им за членове на Европейския парламент от Република България се прекратява.

Чл. 59. (1) По време на предизборната кампания регистрираните кандидати и застъпниците им не могат да бъдат задържани и привлечани към наказателна отговорност, освен в случаите на заварено тежко престъпление.

(2) От регистрирането на кандидатските листи до обявяването на резултатите от изборите кандидатите и застъпниците им имат качество на длъжностни лица по смисъла на Наказателния кодекс.

(3) Когато регистрацията на кандидат е анулирана, правата и задълженията му по ал. 1 и 2 се прекратяват от деня на анулирането. Прекратяването е в сила и за неговите застъпници.

Глава шеста ПРЕДИЗБОРНА КАМПАНИЯ

Чл. 60. Предизборната кампания започва 30 дни преди и приключва 24 часа преди изборния ден.

Чл. 61. (1) Гражданите, политическите партии, коалициите на политически партии, инициативните комитети, кандидатите и техните застъпници имат свобода на агитация в устна и писмена форма на предизборни събрания и чрез средствата за масова информация.

(2) Предизборната кампания се води на български език.

(3) Предизборните събрания са публични. За реда при провеждането им отговарят организаторите и органите на Министерството на вътрешните работи.

(4) Държавните и общинските служители, военнослужещите от Въоръжените сили, служителите на Министерството на вътрешните работи, съдиите, прокурорите и следователите не могат да провеждат предизборна агитация.

(5) Лицата на изборна длъжност в синдикалните и работодателските организации не могат да провеждат предизборна агитация на работните си места.

(6) Министърът на отбраната съвместно с Централната избирателна комисия определя реда, по който наборните военнослужещи се запознават с програмите на партиите, коалициите и кандидатите. Не се допуска провеждането на предизборна агитация във военните подразделения.

(7) Командирите на подразделения осигуряват на наборните военнослужещи свободен достъп до печата, радиото и телевизията и интернет в свободното време и достъп до други прояви на предизборната кампания в населеното място.

Чл. 62. (1) Печатните издания и частните радио- и телевизионни оператори предоставят едни и същи условия и цени за платени публикации и предавания на всички регистрирани за участие в изборите политически партии, коалиции на политически партии и инициативни комитети. Тарифите за тези услуги се обявяват най-късно 40 дни преди датата на изборите.

(2) Всяка публикация или предаване по ал. 1 се извършва при условията на предварително заплащане.

Чл. 63. (1) Главен редактор на ежедневник или периодично издание, публикувал материал, накърняващ правата и доброто име на кандидат, е длъжен в първото издание след получаването на отговор да го публикува.

(2) Публикуването на отговора става на същото място, със същия шрифт и без коментар.

(3) Отговорът се публикува безплатно до обема на материала, на който отговаря.

Чл. 64. (1) По време на предизборната кампания кандидатите, партиите, коалициите и инициативните комитети могат да изготвят и разпространяват плакати, реклами, обръщания и други агитационни материали. На всеки агитационен материал задължително се отбелязва от чие име се издава.

(2) Агитационните материали се поставят на определени от кмета места, а на сгради и огради - с разрешение на собственика или управителя на имота.

(3) Забранява се използването на държавния и общинския транспорт за предизборна агитация.

(4) Забранява се използването на агитационни материали, които застрашават живота и здравето на гражданите, частната, общинската и държавната собственост и безопасността на движението, както и на материали, които накърняват добрите нрави, честта и доброто име на кандидатите.

(5) Забранява се унищожаването и заличаването на агитационни материали, поставени по установения в този закон ред, до края на изборния ден.

(6) Забранява се поставянето на агитационни материали на партии и коалиции в изборните помещения, както и на разстояние по-малко от 50 метра от входа на сградата, в която е изборното помещение, през последните 24 часа преди началото на изборния ден и до края на гласуването.

(7) Когато секционната избирателна комисия установи наличие на материали по ал. 1, тя незабавно ги отстранява - при необходимост със съдействието на кмета или кметския наместник и на органите на Министерството на вътрешните работи.

(8) Кметът на общината, района или кметството или кметският наместник по решение на районната избирателна комисия и при необходимост със съдействие на органите на Министерството на вътрешните работи премахва или изземва агитационните материали, поставени в нарушение на този закон. Премахването на такива материали в изборния ден може да става и по решение на секционните избирателни комисии.

Чл. 65. (1) Не се допуска предизборна агитация 24 часа преди изборния ден и в изборния ден.

(2) Резултати от допитвания до общественото мнение по повод на изборите не могат да се огласяват, преди да е обявен краят на изборния ден.

(3) Социологически проучвания в изборния ден се извършват извън сградите, в които се помещават избирателните секции, чрез интервю с гласували избиратели, когато това не създава затруднения за изборния процес.

(4) Разрешения за провеждане на социологически проучвания в изборния ден се издават от Централната избирателна комисия най-малко 15 дни преди изборния ден.

Чл. 66. (1) Предизборните програми на радио- и телевизионните оператори започват 30 дни преди и приключват 24 часа преди изборния ден.

(2) Предизборната кампания се отразява от Българската национална телевизия и Българското национално радио под формата на клипове, диспути, хроники и други форми, договорени при условията на ал. 4 в определено за тази цел време.

(3) Ръководствата на Българската национална телевизия и Българското национално радио са длъжни да спазват принципите за равенство и обективност при отразяване на проявите на кандидатите, партиите, коалициите и инициативните комитети в информационните си емисии.

(4) Екипите, формите и темите на диспутите се определят съвместно от генералните директори на Българската национална телевизия и Българското национално радио и упълномощени представители на партиите, коалициите и инициативните комитети. Тези условия се одобряват от Централната изборителна комисия не по-късно от 31 дни преди изборния ден.

Чл. 67. В предизборната кампания по Българската национална телевизия и Българското национално радио се забранява използването на елементи от търговска реклама, както и участие на кандидати и представители на партии, коалиции и инициативни комитети в излъчваните търговски реклами.

Чл. 68. Редът на представяне на партиите, коалициите и инициативните комитети в различните форми на предизборната кампания се определя от Централната изборителна комисия чрез жребий. Жребият се провежда в присъствието на представители на партиите, коалициите и инициативните комитети, регистрирали кандидати за участие в изборите, и на представители на Българската национална телевизия и Българското национално радио не по-късно от 31 дни преди изборния ден.

Чл. 69. Предизборната кампания по Българската национална телевизия и Българското национално радио започва и завършва с клипове на партиите, коалициите и инициативните комитети с продължителност до една минута.

Чл. 70. (1) Българската национална телевизия и Българското национално радио предоставят на партиите и коалициите телевизионно и радиовреме за не по-малко от три диспута с времетраене общо не по-малко от 180 минути.

(2) Най-малко половината от времето по ал. 1 се предоставя на парламентарно представените партии и коалиции, регистрирали кандидати, а останалата част от времето - на извънпарламентарните партии и коалиции и инициативните комитети, по споразумение между представители на Българската национална телевизия, Българското национално радио и на партиите, коалициите и инициативните комитети.

(3) Диспутите могат да се проведат и с едновременното участие на кандидати и представители на всички партии, коалиции и инициативни комитети.

Чл. 71. (1) Регионалните радио- и телевизионни центрове се използват от партиите, коалициите и инициативните комитети в периода на предизборните излъчвания по реда, предвиден за Българската национална телевизия и Българското национално радио.

(2) Регионалните радио- и телевизионни центрове предоставят общо не по-малко от 60 минути радио- и телевизионно време за диспути между представители на партиите, коалициите и инициативните комитети на независимите кандидати.

(3) Редът за участие в диспутите се определя от районните изборителни комисии по жребий не по-късно от 31 дни преди изборния ден. Ръководителите на регионалните радио- и телевизионни центрове съвместно с представители на партиите, коалициите и инициативните комитети определят екипите, формите и условията за реализиране на предаванията, както и темите на диспутите.

Чл. 72. (1) Други радио- и телевизионни оператори, включително кабелни телевизии, могат да предоставят време на партиите, коалициите и

инициативните комитети на независимите кандидати за отразяване на предизборната кампания при едни и същи условия.

(2) Собствениците на радио- и телевизионните оператори по ал. 1 или техни представители обявяват писмено условията и реда за предоставяне на време за отразяване на предизборната кампания.

(3) Информацията по ал. 2 се предоставя на Централната изборителна комисия за радио- и телевизионните оператори с национален обхват и на районните изборителни комисии - за радио- и телевизионните оператори с регионален и местен обхват, не по-късно от 10 дни преди началото на предизборните излъчвания.

Чл. 73. Диспутите, клиповете и предизборните хроники, излъчени от Българската национална телевизия, Българското национално радио и техните регионални центрове, се заплащат от партиите, коалициите на политически партии и инициативните комитети по тарифа, приета от Министерския съвет не по-късно от 40 дни преди изборния ден. Заплащането се извършва преди излъчване на предаването.

Чл. 74. Когато е излъчено предаване, накърняващо правата и доброто име на кандидат, той има право на отговор при условията на чл. 18 от Закона за радиото и телевизията. Искането до съответния радио- или телевизионен оператор може да се направи в срок до 24 часа след излъчване на предаването.

Чл. 75. (1) При нарушаване на реда за провеждане на предизборната кампания от радио- и телевизионните оператори партиите, коалициите и инициативните комитети могат да подават жалби в срок до 24 часа след излъчване на съответното предаване.

(2) Жалбите се подават до:

1. Централната изборителна комисия, когато операторът има лицензия с национален обхват;
2. районната изборителна комисия по седалището на оператора, когато той има лицензия с регионален или местен обхват.

(3) Когато жалбата е подадена до комисия, която не е компетентна, тя незабавно я изпраща на компетентната комисия, като уведомява жалбоподателя.

(4) Компетентната изборителна комисия разглежда жалбата в срок от 24 часа и постановява решение, което е окончателно.

Чл. 76. (1) Предизборната кампания се финансира със средства на партиите, коалициите и инициативните комитети, както и чрез дарения от физически и юридически лица.

(2) Даренията по ал. 1 не могат да бъдат повече от 10 000 лв. от едно физическо лице и повече от 30 000 лв. от едно юридическо лице.

(3) Забранява се финансиране на предизборната кампания със средства от:

1. търговски дружества с над 5 на сто държавно или общинско участие или от свързани с тях лица от дружества, в които държавата притежава акции с особени права, както и от държавни и общински предприятия;
2. чуждестранни физически и юридически лица, както и от смесени дружества с повече от 25 на сто чуждестранно участие;
3. кандидати и участници в процедура по възлагане на обществена поръчка, която не е приключила и не е изтекъл срокът за обжалване по Закона за обществените поръчки, изпълнител по договор за обществена поръчка или юридическо лице в процедура на приватизация;
4. организатори на хазартни игри;

5. религиозни институции или от юридически лица с нестопанска цел, извършващи дейност в обществена полза;
6. чужди правителства или от чуждестранни държавни предприятия, чуждестранни търговски дружества или чуждестранни организации с идеална цел.

Чл. 77. Партиите, коалициите и инициативните комитети представят в Сметната палата в срок от 5 дни след регистрацията си за участие в изборите банкови сметки за приходите и разходите по обслужване на предизборната кампания. За банкова сметка на коалиция може да се използва банковата сметка на някоя от включените в състава ѝ партии.

Чл. 78. Общата сума за финансиране на предизборната кампания на една кандидатска листа не може да надвишава 2 000 000 лв.

Чл. 79. В срок до един месец след изборния ден политическите партии, коалициите на политически партии и инициативните комитети представят отчети пред Сметната палата за набраните и изразходваните в предизборната кампания средства, включително и извлечения от представените за участие в изборите банкови сметки.

Глава седма ГЛАСУВАНЕ

Чл. 80. (1) Гласуването се извършва с бюлетини и пликове по образец, установен от президента на републиката.

(2) Всички бюлетини са бели и не съдържат реквизити извън изброените в закона.

Чл. 81. (1) Бюлетините съдържат:

1. наименованието на политическата партия, коалицията на политически партии или инициативния комитет;
2. имената на кандидатите от съответната листа или името на независимия кандидат; имената на гражданите на държави - членки на Европейския съюз, които не са български граждани, се изписват на кирилица по начина, по който са записани в молбата (заявлението) за участие в изборите според личната карта или паспорта;
3. малко квадратче за поставяне на знак, отразяващ предпочитанието (преференцията) на избирателя за конкретен кандидат; в това квадратче е изписан и поредният номер на кандидата в листата;
4. празен ред между имената на кандидатите по т. 2.

(2) В горния ляв ъгъл на отделен ред с увеличен и удебелен шрифт се отпечатва в каре номерът на бюлетината на съответната партия, коалиция или инициативен комитет.

Чл. 82. (1) Преди изборния ден секционната избирателна комисия получава от общинската администрация и от районната избирателна комисия:

1. избирателни кутии;
2. бюлетини и пликове за гласуване;
3. избирателни списъци;
4. формуляр на секционен протокол;
5. бланки-чернови за отразяване на резултатите от преброяването на предпочитанията (преференциите) за кандидатите на партиите и коалициите;
6. формуляри на извлечения и чернови на секционните протоколи;
7. други помощни технически материали.

- (2) Председателят на секционната изборителна комисия, определен от районната изборителна комисия неин член и кметът на общината, района или кметството или определено от тях със заповед длъжностно лице от общинската администрация подписват протокол за предаването и приемането на книжата и материалите по ал. 1. В случай на неявяване на председателя на секционната изборителна комисия книжата и материалите се получават и протоколът се подписва от заместник-председателя на секционната изборителна комисия.
- (3) След подписването на протокола отговорността за опазването на книжата и материалите носи председателят на секционната изборителна комисия.
- (4) Забранява се предварителното раздаване на изборни книжа и материали.

Чл. 83. (1) Когато в сграда с повече от един етаж има секции и на горни етажи и секцията на изборител с увреждане на опорно-двигателния апарат или с увреждане на зрението се намира на някой от тях, изборителят може да гласува в изборителна секция на първия етаж (партера), изрично посочена с решение на районната изборителна комисия.

(2) В сградата по ал. 1 задължително се обособява поне една секция на първия етаж (партера) за изборители с увреждания на опорно-двигателния апарат и със зрителни увреждания, която да е с най-малко изборители по основен изборителен списък.

(3) Пред изборителната секция по ал. 1 се поставят табела и други обозначителни знаци, на които се отбелязва и допълнителното ѝ предназначение.

(4) Не по-късно от 7 дни преди датата на произвеждане на изборите районната изборителна комисия оповестява по подходящ начин чрез средствата за масова информация и местния печат мерките, позволяващи на хората с физически и зрителни увреждания да се придвижат и да гласуват в изборния ден.

(5) В обявлението по ал. 4 се посочват телефон и адрес, на които могат да се правят заявки за помощ в изборния ден.

Чл. 84. Изборителните кутии са прозрачни.

Чл. 85. (1) При гласуването бюлетините се поставят в непрозрачни пликове.

(2) Бюлетините са с еднакви размери.

Чл. 86. (1) Гласуването се извършва по изборителни секции в предназначени за тази цел изборни помещения.

(2) В срок не по-късно от 55 дни преди изборния ден кметовете на общини изпращат в районната изборителна комисия и в Главна дирекция "Гражданска регистрация и административно обслужване" в Министерството на регионалното развитие и благоустройството списък с адресите на изборителните секции.

Чл. 87. (1) Пред изборното помещение се поставят образци от бюлетините за гласуване.

(2) В изборното помещение се поставят кабинни за гласуване, така че да се осигури тайната на гласуването.

(3) В изборните помещения се осигуряват необходимите условия и удобства за гласуване на изборители с физически или зрителни увреждания.

(4) След приключване на подготовката за гласуване помещението се запечатва с хартиена лента с подписите на присъстващите членове на секционната изборителна комисия.

(5) Изборните помещения се охраняват отвън от служители на Министерството на вътрешните работи.

Чл. 88. (1) Изборното помещение се разпечатва и изборният ден се открива от председателя на секционната избирателна комисия в 6,00 ч., ако присъстват повече от половината от членовете на комисията. При липса на кворум се уведомява районната избирателна комисия. Ако в 6,00 ч. са се явили повече от половината от членовете на комисията, но не се е явил председателят, изборното помещение се разпечатва и изборният ден се открива от заместник-председателя, което обстоятелство се вписва в протокола на комисията.

(2) Когато до един час не се явят достатъчно членове на секционната избирателна комисия, районната избирателна комисия включва необходимия брой членове от резервите на мястото на неявилите се членове в срок от един час.

(3) Когато председателят на секционната избирателна комисия отсъства, районната избирателна комисия назначава заместник-председателя за председател, а член на секционната избирателна комисия - за заместник-председател. Когато отсъства заместник-председателят или секретарят на секционната избирателна комисия, районната избирателна комисия назначава член на секционната избирателна комисия съответно за заместник-председател или секретар.

(4) Когато председателят, заместник-председателят или секретарят на секционната избирателна комисия отсъства, районната избирателна комисия попълва състава на секционната избирателна комисия и назначава председател, заместник-председател или секретар измежду членовете и резервите.

(5) Централната избирателна комисия по предложение на районната избирателна комисия може да разреши гласуването в някои секции да започне в 5,00 ч.

Чл. 89. (1) При откриване на изборния ден в изборното помещение могат да присъстват кандидати, застъпници, представители на партии, коалиции и инициативни комитети, наблюдатели, журналисти и избиратели.

(2) Председателят на секционната избирателна комисия проверява наличието на книгата и материалите по чл. 82, ал. 1, изправността на избирателната кутия и дали тя е празна. След проверката кутията се затваря и се запечатва с хартиени ленти, подписани от присъстващите членове на комисията.

(3) Председателят обявява изборния ден за открит.

Чл. 90. (1) По време на гласуването в изборното помещение могат да присъстват застъпници, представители на партии, коалиции и инициативни комитети, наблюдатели и журналисти.

(2) Членовете на комисията, застъпниците и наблюдателите периодично проверяват за наличието на достатъчно бюлетини за всяка кандидатска листа в кабините за гласуване, когато в тях няма избирател.

Чл. 91. Лицата, служебно заети в произвеждането на изборите като членове на секционна избирателна комисия или като охрана на избирателна секция, могат да гласуват в същата избирателна секция след вписване в допълнителната страница на основния избирателен списък, след като декларират писмено, че не са гласували и няма да гласуват на друго място.

Чл. 92. (1) Избирателите удостоверяват самоличността си с лична карта или личен (зелен) паспорт за страната - само за избирателите, ползващи се от разпоредбата на § 9а от преходните и заключителните разпоредби на Закона за българските документи за самоличност.

(2) Избирателите, граждани на държави - членки на Европейския съюз, удостоверяват самоличността си с лична карта или паспорт и с удостоверение за пребиваване.

(3) Наборните военнослужещи удостоверяват самоличността си с военна книжка.

(4) Избирателите, които гласуват извън Република България, удостоверяват самоличността си с паспорт или военна карта съгласно чл. 13, ал. 1, т. 2 от Закона за българските документи за самоличност. В случай, че срокът на валидност на паспорта на избирателя е изтекъл, той се допуска до гласуване, ако представи удостоверение, издадено от дипломатическо или консулско представителство на Република България, че е подал заявление за продължаване на срока на валидност или за издаване на нов паспорт.

(5) Моряците на корабите под българско знаме удостоверяват самоличността си с моряшки паспорт.

Чл. 93. (1) Председателят или упълномощен член на секционната избирателна комисия сверява данните от документа за самоличност на избирателя с тези от избирателния списък и го допуска до гласуване. Документът за самоличност остава в представителя на комисията до полагането на подпис в избирателния списък.

(2) Когато се установи разлика между данните в документа за самоличност и в избирателния списък, данните от документа за самоличност се записват в графата "Забележки" на избирателния списък.

(3) Избирателите с удостоверения за гласуване на друго място или декларации по чл. 39, ал. 10 ги предават на комисията, която проверява данните в тях и ги прилага към допълнителния избирателен списък. Тези удостоверения са неразделна част от списъка.

Чл. 94. (1) Избирателят получава от член на секционната избирателна комисия празен плик за гласуване и отива в кабината да гласува. В кабината може да се намира само един избирател.

(2) Избирателят гласува, като:

1. ако желае, поставя в едно от малките квадратчета срещу имената на кандидатите на избраната от него партия или коалиция знак, показващ по еднозначен начин неговото предпочитание (преференция) за съответния кандидат;

2. поставя в плика една бюлетина за избрана от него кандидатска листа и го затваря;

3. излиза от кабината и пуска плика в избирателната кутия;

4. полага подпис в избирателния списък.

(3) Вписването в бюлетината на специални символи като букви и числа, които позволяват да се разкрие самоличността на избирателя, правят гласа недействителен.

(4) Когато избирателят е ученик или студент, който гласува при условията на чл. 39, ал. 10, член на секционната избирателна комисия отбелязва датата на изборите и полага подпис в ученическата или студентската книжка на избирателя.

(5) При гласуване извън Република България член на секционната избирателна комисия отбелязва датата на изборите и полага подпис в паспорта на избирателя.

(6) След гласуването избирателят получава обратно документа си за самоличност и напуска изборното помещение.

Чл. 95. (1) Гласуването е лично.

(2) Когато избирателят е с физически или зрителни увреждания, които не му позволяват да извърши сам необходимите действия при гласуването, председателят на комисията може да разреши гласуването да се извърши с помощта на придружител, посочен от избирателя. При оспорване на решението на председателя от член на комисията спорът се решава окончателно от секционната избирателна комисия. В този случай в графата "Забележки" на избирателния списък комисията вписва името и единния граждански номер на придружителя.

(3) Когато физическите или зрителните увреждания не позволяват на избирателя да се подпише, в полето за подпис член на комисията отбелязва "гласувал". Това обстоятелство се отбелязва в графата "Забележки" и в протокола на комисията.

(4) Неграмотността не е основание за гласуване с придружител.

(5) Не се разрешава на едно лице да бъде придружител на повече от двама избиратели.

(6) Член на комисията не може да бъде придружител.

(7) Не се разрешава присъствие на други лица, освен гласуващи в момента избиратели, на разстояние, по-малко от три метра от кабините (параваните) за гласуване, когато в (зад) тях има избирател.

(8) Не се разрешава гласуване извън изборното помещение.

(9) Забранява се изнасянето на пликове и бюлетини от избиратели извън изборното помещение.

(10) Забранява се изнасянето на избирателни кутии, пликове, бюлетини и избирателни списъци извън изборното помещение след приемането им от комисията и по време на гласуването и преброяването на гласовете и предпочитанията (преференциите).

Чл. 96. (1) Избирател с физически или зрителни увреждания удостоверява самоличността си с документ за самоличност пред секционната избирателна комисия в секцията по чл. 83, ал. 1.

(2) Избирател с физически или зрителни увреждания може да гласува и в избрана от него подходяща секция.

(3) Избирател по ал. 2 се вписва в допълнителния избирателен списък на секцията, като декларира писмено, че не е гласувал и няма да гласува на друго място.

Чл. 97. (1) Когато избирателната кутия се напълни с пликове, върху нейния отвор се залепва хартиена лента с подписите на членовете на комисията, така че да не могат да се пускат повече пликове. Пълната кутия остава на масата.

(2) Председателят проверява изправността на втората кутия и дали тя е празна. Кутията се затваря и запечатва с хартиени ленти, подписани от присъстващите членове на комисията, и гласуването продължава. Това обстоятелство се вписва в протокола с изборните резултати.

Чл. 98. (1) Избирателите гласуват до 19,00 ч. Когато в 19,00 ч. пред изборното помещение има негласували избиратели, председателят и секретарят на секционната избирателна комисия установяват техния брой и самоличност. Негласувалите избиратели предават документите си за самоличност на комисията. Само тези избиратели се допускат до гласуване след 19,00 ч.

(2) Секционната избирателна комисия може да преустанови гласуването, когато са налице съществени нарушения на изборния процес. След тяхното отстраняване гласуването продължава. Решението за преустановяване на гласуването се съобщава незабавно на Централната избирателна комисия чрез

районната изборителна комисия. Тези обстоятелства се отразяват в протокола с изборните резултати.

(3) При необходимост от възстановяване на реда и по решение на секционната изборителна комисия председателят може да потърси съдействието на кмета или кметския наместник и на органите на Министерството на вътрешните работи.

Тези обстоятелства се отразяват в протокола с изборните резултати.

(4) Не се допускат в изборното помещение лица с поведение, накърняващо добрите нрави, както и лица, носещи предмети, опасни за живота и здравето на гражданите.

(5) Въоръжени лица не се допускат в изборното помещение, освен в случаите по ал. 3.

Глава осма ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ИЗБОРНИТЕ РЕЗУЛТАТИ

Чл. 99. (1) След изтичане на изборния ден председателят на секционната изборителна комисия обявява гласуването за приключило.

(2) Неизползваните бюлетини и пликкове се опаковат, пакетират и запечатват.

Чл. 100. Секционната изборителна комисия установява резултатите от гласуването и ги отразява в секционен протокол.

Чл. 101. При отваряне на изборителните кутии и при установяване на резултатите от гласуването могат да присъстват кандидати, застъпници, представители на партии, коалиции и инициативни комитети, наблюдатели и журналисти.

Чл. 102. (1) Секционният протокол е в три идентични екземпляра и е изработен на трипластова индигирана хартия. Всеки екземпляр е на два листа с обособени страници.

(2) На първия лист се вписват общите данни за гласуването в секцията и гласовете за партиите, коалициите и независимите кандидати.

(3) На втория лист се вписват предпочитанията (преференциите) за кандидатите на партиите и коалициите.

(4) Преди попълване на протокола се съставя чернова на два листа, която по форма и съдържание е еднаква с него.

Чл. 103. (1) Секционният протокол се подписва от всички членове на комисията след съставянето му. След подписването председателят обявява резултатите от гласуването по партии, коалиции и независими кандидати, както и броя на предпочитанията (преференциите) за всеки кандидат на партия или коалиция.

(2) Поправки в протокола след подписването му могат да се правят преди обявяване на резултатите от гласуването. Поправката се подписва от всички членове на комисията, като отстрани се пише "поправка". Очевидни фактически грешки могат да се поправят и след обявяване на резултата.

(3) Член на комисията не може да откаже да подпише протокола. Член, който не е съгласен с отразеното в протокола, го подписва с особено мнение.

(4) Когато член на комисията е обективно възпрепятстван да подпише протокола, това се отбелязва, като се посочват и причините.

(5) Неподписването на протокола от член на комисията не го прави недействителен в случаите, когато протоколът е подписан от две трети от списъчния състав на комисията.

(6) Извлечение от протокола се поставя на видно място пред секцията.

(7) Кандидатите, застъпниците, представителите на политическите партии, коалициите на политически партии и инициативните комитети и наблюдателите имат право да получат извлечение от протокола.

Чл. 104. Преди отваряне на избирателната кутия в протокола се вписват:

1. данните за избирателната секция, включително имената на членовете на комисията и на присъствалите други лица;
2. часът на откриване на изборния ден и на приключване на гласуването;
3. общият брой на избирателите според части I и II от избирателния списък;
4. броят на избирателите в допълнителния избирателен списък;
5. броят на гласувалите избиратели според положените в избирателните списъци подписи;
6. броят на удостоверенията за гласуване на друго място и на декларациите по чл. 39, ал. 10;
7. броят на декларациите по чл. 31, ал. 6, чл. 46, ал. 9 и 13 и чл. 96, ал. 3.

Чл. 105. (1) При установяване на резултатите от гласуването една бюлетина съответства на един глас, който може да е действителен или недействителен.

(2) Гласът е действителен, когато са налице следните обстоятелства:

1. бюлетината е по установения образец;
2. в бюлетината няма вписани специални символи като букви и числа, позволяващи да се разкрие самоличността на избирателя.
- (3) Гласът по ал. 2 е действителен и когато в бюлетината има отклонения, дължащи се на дефекти и грешки при производството, или когато върху нея има механични увреждания и зацапвания.
- (4) Броят на гласувалите избиратели е равен на броя на намерените в избирателните кутии пликове.
- (5) Плик, съдържащ една или повече бюлетини по установения образец за една и съща кандидатска листа и еднакви предпочитания (преференции), съответства на един действителен глас.

(6) Когато в плика бъдат намерени повече от една бюлетина за една и съща кандидатска листа, но с отбелязани различни предпочитания (преференции) се смята, че е подаден глас само за избраната кандидатска листа.

(7) Плик, който не съдържа бюлетини по установения образец, както и плик, който съдържа бюлетини по установения образец за различни кандидатски листи, съответства на един недействителен глас.

(8) Бюлетини, намерени в избирателната кутия без пликове, не се отчитат при установяване на изборните резултати. Тези бюлетини се надписват с думите "без плик" и се опаковат отделно.

(9) Бюлетината може да съдържа едно предпочитание (преференция) за посочен от избирателя кандидат. Предпочитанието (преференцията) се зачита и когато знакът в малкото квадратче пред името на кандидата излиза извън очертанията му без да засяга другите малки квадратчета. Когато бюлетината съдържа две или повече предпочитания (преференции), приема се, че тя не съдържа такива, като гласът се смята, че е подаден само за избраната кандидатска листа.

Чл. 106. (1) Преди отваряне на избирателната кутия от масата се отстраняват всички вещи, с изключение на черновите.

(2) Само един член по решение на комисията има достъп до пликите и бюлетините под наблюдението и контрола на останалите членове.

(3) Избирателната кутия се отваря, пликите се изваждат един по един, поставят се с лицевата страна надолу и се броят.

(4) Когато в гласуването е била включена втора избирателна кутия, тя се отваря след изчерпване на пликите от първата кутия и изваждането и броенето на пликите продължава.

(5) След преброяване на пликите те последователно се отварят и съдържанието им се изважда.

(6) Пликите и бюлетините се подреждат на купчинки, както следва:

1. купчинка от пликите, които не съдържат бюлетини по установения образец, включително празните пликите;

2. купчинка от пликите, които съдържат бюлетини с вписани в тях специални символи като букви и числа, позволяващи да се разкрие самоличността на избирателя;

3. купчинка от пликите, които съдържат бюлетини по установения образец за различни кандидатски листи; тези бюлетини се унищожават с надпис "унищожена" и се поставят обратно в плика;

4. купчинки от бюлетини за кандидатски листи от пликите по чл. 105, ал. 5 и 6; когато пликът съдържа две или повече бюлетини по установения образец за една и съща кандидатска листа, една от тях се разпределя в купчинката за съответната листа; останалите бюлетини се анулират с надпис "анулирана" и се поставят обратно в плика;

5. купчинка от пликите по чл. 105, ал. 5 и 6.

(7) Когато действителността на някой глас е оспорена, след решение на комисията случаят се описва в протокол.

(8) След преброяване на гласовете бюлетините за партиите и коалициите се преглеждат отново една по една за преброяване на предпочитанията (преференциите) за отделните кандидати.

Чл. 107. Секционната избирателна комисия преброява подадените в секцията гласове и предпочитания (преференции), като:

1. броят на недействителните гласове е равен на сумата от броя на пликите по чл. 106, ал. 6, т. 1, 2 и 3;

2. броят на действителните гласове е равен на броя на числото по чл. 106, ал. 6, т. 5;

3. броят на гласовете за всяка кандидатска листа е равен на броя на бюлетините в съответната купчинка по чл. 106, ал. 6, т. 4;

4. броят на предпочитанията (преференциите) за кандидат на партия или коалиция е равен на общия брой на отбелязаните със знак малки квадратчета срещу името на кандидата.

Чл. 108. (1) На първия лист в секционния протокол последователно се вписват:

1. броят на намерените в избирателните кутии пликите;

2. броят на недействителните гласове;

3. броят на действителните гласове;

4. броят на гласовете, подадени за всяка кандидатска листа;

5. броят на подадените заявления, възражения, жалби и взетите по тях решения.

(2) На втория лист в секционния протокол се вписва общият брой на предпочитанията (преференциите) за всеки от кандидатите.

Чл. 109. Екземплярите от протокола за районната и Централната избирателна комисия се предават от председателя или заместник-председателя, секретаря и член на секционната избирателна комисия на районната избирателна комисия. Останалите книжа и материали се предават на съответната общинска администрация за съхранение до следващите избори.

Чл. 110. (1) Районната избирателна комисия приема и проверява секционните протоколи.

(2) Когато районната избирателна комисия установи очевидни фактически грешки в секционния протокол, тя го връща на секционната избирателна комисия за отстраняването им.

(3) При приемане на секционния протокол районната избирателна комисия издава подписана разписка, която съдържа числовите данни от протокола. След завръщането си в района на секцията членовете на секционната избирателна комисия по чл. 109 поставят тази разписка до извлеченията от секционния протокол.

Чл. 111. (1) Въз основа на данните от секционните протоколи районната избирателна комисия отчита резултатите от гласуването в района и съставя районен протокол.

(2) Районният протокол е в два идентични екземпляра и е изработен на двупластова индигирана хартия. Всеки екземпляр е на два листа с обособени страници. Преди попълване на районния протокол се съставя чернова, която по форма и съдържание е еднаква с него.

Чл. 112. (1) Районният протокол се подписва от всички членове на комисията.

(2) След подписването председателят обявява резултатите от гласуването по кандидатски листи на партии, коалиции и независими кандидати за района, както и броя на предпочитанията (преференциите) за всеки кандидат на партия или коалиция.

(3) При констатиране на очевидна фактическа грешка в районния протокол могат да се извършват поправки. Поправката се подписва от всички членове на комисията, като отстрани се пише "поправка".

(4) Член на комисията не може да откаже да подпише протокола. Член, който не е съгласен с отразеното в протокола, го подписва с особено мнение.

(5) Неподписването на протокола от член на комисията не го прави недействителен в случаите, когато протоколът е подписан от две трети от списъчния състав на комисията.

(6) Извлечение от протокола се поставя на видно място пред сградата, в която се помещава районната избирателна комисия.

(7) Кандидатите, застъпниците, представителите на партиите, коалициите и инициативните комитети и наблюдателите имат право да получат извлечение от районния протокол.

Чл. 113. Районните избирателни комисии създават база данни чрез компютърна обработка на секционните протоколи в района и от плавателните съдове под българско знаме.

Чл. 114. (1) Председателят или заместник-председателят, секретарят и член на районната избирателна комисия предават на Централната избирателна комисия първия екземпляр на районния протокол, първите екземпляри от секционните протоколи и копия на разписките по чл. 110, ал. 3 не по-късно от 48 часа след получаване на последния секционен протокол в района.

(2) След проверка на книгата по ал. 1 Централната избирателна комисия издава разписка на районната избирателна комисия.

(3) Книжата и материалите на районната избирателна комисия, с изключение на предназначенията за Централната избирателна комисия, се предават на администрацията на областта, на чиято територия е разположена тази комисия.

(4) Изборните книжа и материали се съхраняват от областните администрации до следващите избори.

(5) Изборните книжа и материали от гласуването извън Република България и от гласуването на плавателни съдове под българско знаме се изпращат на Централната изборителна комисия и се съхраняват до следващите избори.

Чл. 115. Общият брой мандати за всяка партия и коалиция се определя от Централната изборителна комисия пропорционално на подадените за тях действителни гласове в цялата страна и извън страната.

Чл. 116. (1) Централната изборителна комисия определя спечелените мандати от политическите партии, коалициите на политическите партии и независимите кандидати според получените за тях гласове на национално ниво.

(2) Независим кандидат е избран, ако е получил гласове не по-малко от националната изборителна квота.

(3) Броят на мандатите, които се разпределят между партиите и коалициите, получили гласове не по-малко от националната изборителна квота, е равен на броя на членовете на Европейския парламент от Република България, намален с броя на избраните независими кандидати.

(4) Разпределянето на мандатите по кандидатските листи на политическите партии и коалициите на политическите партии се извършва съгласно метода по чл. 9, ал. 2.

(5) Преференциалните гласове, подадени за отделните кандидати, се вземат предвид, ако броят на гласовете, получени за кандидата, възлиза най-малко на 15% от действителните гласове, подадени за съответната кандидатска листа.

(6) Подреждането на кандидатите по ал. 5 се определя според броя на преференциалните гласове, получени от всеки кандидат, като се започне с най-високия брой преференциални гласове. Когато двама или повече кандидати са получили еднакъв брой предпочитания (преференции), решаващо значение има редът, по който те са подредени в кандидатската листа.

(7) В рамките на мандатите, получени от политически партии или коалиции на политически партии, с предимство се включват кандидатите с преференциални гласове по ал. 5. Когато броят на мандатите, получен от съответната политическа партия или коалиция на политически партии, е по-голям или равен на броя на кандидатите с преференциални гласове по ал. 5, окончателното подреждане на кандидатите в листата се извършва в обратен ред - като кандидатите, получили мандат на основание преференциални гласове, изместват съответния брой кандидати от първоначалното подреждане на листата.

(8) Правилото на ал. 7, изречение второ, не се прилага за кандидати, получили преференциални гласове и заемащи по-предни позиции в кандидатската листа. В този случай те заемат мястото, което имат в кандидатската листа.

(9) Когато мандатите, спечелени от политическите партии и коалициите на политически партии не могат да бъдат разпределени въз основа на преференциални гласове, кандидатите се подреждат в реда, в който те са поставени в кандидатската листа.

Чл. 117. (1) Централната изборителна комисия обявява резултатите от гласуването, както следва:

1. получените гласове и разпределението на мандатите между партиите и коалициите - не по-късно от три дни след изборния ден;
2. имената на избраните членове на Европейския парламент от Република България - не по-късно от 5 дни след изборния ден.

(2) Резултатите от гласуването се обявяват след обявяването на приключването на изборния ден във всички държави - членки на Европейския съюз, в рамките на изборния период, определен от Съвета на Европейския съюз.

Чл. 118. Кандидатите, централните ръководства на партиите и коалициите и инициативните комитети, участвали в изборите, могат да оспорват законността на избора чрез посочените в чл. 150, ал. 1 от Конституцията на Република България органи пред Конституционния съд в срок не по-късно от 14 дни от обявяването на резултатите от Централната изборителна комисия.

Чл. 119. (1) Централната изборителна комисия създава база данни чрез компютърна обработка на секционните протоколи от страната и протокол-грамите от чужбина.

(2) Данните от базата по ал. 1 се сравняват с базите данни на районните изборителни комисии. При наличие на разлики, както и при установяване на очевидни фактически грешки, Централната изборителна комисия се произнася с решение по всеки от случаите и актуализира базата данни.

(3) Резултатите от изборите се определят според актуализираната база данни.

(4) Бюлетинът на Централната изборителна комисия се публикува според актуализираната база данни.

(5) Актуализираната база данни на Централната изборителна комисия на технически носител се предоставя на президента на републиката, на Министерския съвет, на партиите, коалициите и инициативните комитети, участвали в изборите, на социологически агенции, на библиотеки, на университети, на Българската академия на науките и на други организации.

(6) Базата данни по ал. 5 не може да се променя и разпространява без разрешение на Централната изборителна комисия.

Чл. 120. След отчитането и официалното обявяване на изборните резултати председателят на Народното събрание уведомява председателя на Европейския парламент за избраните членове на Европейския парламент от Република България.

Глава девета ПРЕДСРОЧНО ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ПЪЛНОМОЩИЯ

Чл. 121. Пълномощията на член на Европейския парламент от Република България се прекратяват предсрочно при подаване на оставка пред Европейския парламент, при смърт и при несъвместимост по чл. 2.

Чл. 122. (1) При предсрочно прекратяване на пълномощията на член на Европейския парламент от Република България, избран от листата на партия или коалиция, Централната изборителна комисия обявява за представител следващия в листата кандидат.

(2) Когато в листата няма повече кандидати, мястото остава незаето до края на мандата на Европейския парламент.

(3) Когато има кандидат, получил преференциални гласове при условията на чл. 116, ал. 5, но не е обявен за избран, в случаите по ал. 1 той заема мястото на члена на Европейския парламент от Република България, чиито пълномощия са прекратени.

Глава десета АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 123. (1) Който наруши разпоредба на този закон, се наказва с глоба от 50 до 2000 лв., когато деянието не съставлява престъпление.

(2) Когато нарушението е извършено от длъжностно лице, глобата е от 500 до 5000 лв.

Чл. 124. Актове за установяване на нарушенията се съставят от председателите на Централната избирателна комисия и на районните избирателни комисии по решение на съответната комисия в тридневен срок от получаване на сигнала или жалбата за нарушението.

Чл. 125. Наказателните постановления се издават от областните управители по местоизвършване на нарушението в тридневен срок от получаване на преписката. Ако актът е срещу областния управител, наказателното постановление се издава от министъра на държавната администрация и административната реформа.

Чл. 126. Установяването на нарушенията, съставянето на актовете, издаването и обжалването на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на този закон:

1. "Живял постоянно най-малко през последните три месеца в Република България или в друга държава - членка на Европейския съюз" е:

- български гражданин, който има постоянен и настоящ адрес на територията на Република България или адрес на пребиваване в друга държава - членка на Европейския съюз;

- гражданин на държава - членка на Европейския съюз, който има адрес на пребиваване на територията на Република България или на друга държава - членка на Европейския съюз,

най-малко 60 дни от последните три месеца към датата на произвеждане на изборите. За живеене в страната се приема и престоят извън Република България за времето, в което български гражданин е изпратен там от българската държава.

2. "Живял постоянно най-малко през последните две години в Република България или в друга държава - членка на Европейския съюз" е:

- български гражданин, който има постоянен и настоящ адрес на територията на Република България или адрес на пребиваване в друга държава - членка на Европейския съюз;

- гражданин на държава - членка на Европейския съюз, който има адрес на пребиваване на територията на Република България или на друга държава - членка на Европейския съюз,

най-малко една година и четири месеца към датата на произвеждане на изборите. За живеене в страната се приема и престоят извън Република България за времето, в което български гражданин е изпратен там от българската държава.

3. "Адрес на пребиваване" е адресът, на който лицето е регистрирано при престоя си в Република България или в друга държава - членка на Европейския съюз.

4. "Документ за самоличност" е:

а) лична карта;

б) личен (зелен) паспорт само за граждани, ползващи се от разпоредбата на § 9а от преходните и заключителните разпоредби на Закона за българските документи за самоличност;

- в) военна книжка на наборен военнослужещ;
  - г) паспорт (задграничен) на гражданин, намиращ се в деня на изборите извън Република България;
  - д) моряшки паспорт на гражданин, намиращ се в деня на изборите на плавателен съд под българско знаме;
  - е) военна карта на кадрови военнослужещ, намиращ се в деня на изборите извън Република България.
5. "Коалиция на политически партии" е предизборна коалиция.
6. "Парламентарно представени" са партиите и коалициите, които имат парламентарна група или достатъчен брой народни представители, за да образуват такава.
7. "Наблюдатели" са:
- а) представители на чуждестранни парламенти, на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа, на чуждестранни партии и движения, както и лица, посочени от партии и коалиции, участващи в изборите, и поканени чрез Министерството на външните работи;
  - б) упълномощени членове на български неправителствени организации.
8. "Национална избирателна квота" е частното от деленето на броя на действителните гласове на национално ниво на броя на членовете на Европейския парламент от Република България; когато частното не е цяло число, националната избирателна квота е най-близкото до това частно по-голямо цяло число.
9. "Преференциално гласуване" е гласуване, при което избирателят може да изрази своето предпочитание (преференция) относно реда на подреждане на кандидатите от кандидатската листа, за която гласува.
10. "Статут на продължително и постоянно пребиваване" е статут, придобит при условията и по реда на Закона за влизането, пребиваването и напускането на Република България на гражданите на Европейския съюз и членовете на техните семейства.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. В срок до 30 юни 2007 г. по реда на този закон се избират 18 членове на Европейския парламент от Република България за мандата на Европейския парламент 2004 - 2009 г.

§ 3. При произвеждането на първите избори за членове на Европейския парламент от Република България разпоредбите на чл. 7, ал. 2 и чл. 117, ал. 2 не се прилагат.

§ 4. За целите на този закон органите по Закона за избиране на народни представители осъществяват функциите на органите по този закон в случай на провеждане на избори за народни представители и за членове на Европейския парламент от Република България по едно и също време.

§ 5. Българските граждани, които са гласували за членове на Европейския парламент през 2004 г., не могат да гласуват при провеждането на първите избори за членове на Европейския парламент от Република България.

§ 6. Българските граждани, живеещи в Румъния, които са гласували на първите избори за членове на Европейския парламент от Румъния, не могат да гласуват на същите избори за членове на Европейския парламент от Република България.

§ 7. Гражданите на държави - членки на Европейския съюз, които не са български граждани, които са гласували за членове на Европейския парламент

през 2004 г., не могат да гласуват при провеждането на първите избори за членове на Европейския парламент от Република България.

§ 8. Пълномощията на избраните членове на Европейския парламент от Република България започват от момента на откриване на първото заседание на Европейския парламент след изборите.

§ 9. Пълномощията на избраните членове на Европейския парламент от Република България 2004 - 2009 г. се прекратяват от момента на прекратяване на мандата на Европейския парламент.

§ 10. Разпоредбата на чл. 2, т. 1 относно несъвместимостта на статуса на член на Европейския парламент с народен представител не се прилага за членовете на Европейския парламент, избрани от Народното събрание.

§ 11. Разпоредбите на Закона за обществените поръчки за сроковете на процедурите не се прилагат по отношение на изработването и отпечатването на изборните книжа и материали.

§ 12. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник". Законът е приет от 40-то Народно събрание на 22 февруари 2007 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

Председател на Народното събрание: **Георги Пирински**